

Okuldan Ayrılma ve Başarısızlık Sorunu (*)

Yazan : Mirriam HORN

Çeviren : Ali ŞİMŞEK(**)

«Okuldan nefret ettim» diyor, New York'ta liseden ayrılan bir genç. «Sınıf çok kalabalıktı. Öğretmenler ilgilenmezdi. Danışmanımın kim olduğunu bile öğrenemedim. Bu arada, okuldaki zamanımı ya derslerde uyuyarak ya da koridorlarda dolaşarak harcamaya başladım. Sonunda sokağa çıkmaya karar verdim ve oldu. İşte okulun sonu» diye ekliyor.

Bu olay, hemen her yerde karşılaşılabileceğimiz bir öykü. Nitekim geçen yıl Boston'da liseden ayrılanların oranı, mezun olanlardan daha fazlaydı. Detroit'in bazı kesimlerinde, Louisiana ve Alabama eyaletlerinin kırsal yörelerinde 13-18 yaşları arasında bulunan ve diploma alamayan çocukların oranı üçte bir kadardır. Ülke genelinde ise, her yıl bir milyona yakın öğrenci okuma yazmayı başaramamakta ve her dört kişiden biri mezun olamamaktadır. Üstelik sorun, gittikçe daha da kötüleşmektedir. 1970'den bu yana, mezun oranının en yüksek düzeye ulaştığı dönemlerde bile, okuldan ayrılanların sayısı durmadan artmıştır. Clemsan Üniversitesi Okuldan Ayrılmaları Önleme Ulusal Derneği, yaptığı istatistiksel tahminlerde, 2000 yılındaki öğrencilerin % 40'ının okulu bırakacağını belirtmektedir.

Çoğu yoksul, siyah ve Meksika kökenli (Hispanic) olan bu çocuklar, artık Amerikan Eğitim Sisteminin «altsınıfı»nı oluşturmaktadırlar. Orta sınıf çocukları laboratuvarlarda bilgisayarlarla oynarken, ötekiler hiçbir desteği bulunmayan «Eğitsel Üçüncü Dünya» ya itiliyor, farklı bir dil ve diğer olumsuz etmenler yüzünden sürekli yok oluyorlar. Gittikçe artarak biçimlenen eğitimdeki bu gettolaşma, yetişkinlerin güçlü ve eğlenceli dünyasını da sarsıyor. «Çağdaşlaşmak isteyen ve çocuklarını daha iyi koşullarda eğitmeyi hedef alan hiçbir toplum, geleceğinin okullarda eriyip gitmesine bizim kadar seyirci kalamaz. Fakat biz bunu yapıyoruz» diyor senatör Daniel Maynihan.

(*) Bu makale, Amerika Birleşik Devletleri'nde basılan U.S. News and World Report adlı derginin 18 Mayıs 1987 tarihli sayısında «The Burgeoning Educational Underclass» başlığı altında yayınlanmış ve konunun ülkemizde de güncellik taşıması üzerine Türkçe'ye çevrilmiştir.

(**) Minnesota Üniversitesi Eğitim Teknolojisi Doktora Öğrencisi.

Bu çocukların çoğu, zaten okula devam ederken birkaç darbe yemekte ve çeşitli engellerle karşılaşmaktadırlar. Örneğin tüm siyah çocukların yarısı, bugün yalnızca anneleriyle yaşamakta ve eğitimsel başarıda büyük bir rol oynayan aile desteğinden yoksun kalmaktadırlar. Kötü beslenme ve bakım sorunları, artan uyuşturucu kullanımı ve her on kızdan dördünü kapsayan 20 yaşından önce hamile kalma salgını dezavantajlı çocukların okul başarısını engellemeye hizmet etmektedir.

Eğitimciler, toplumun bütün rahatsızlıklarını yalnız başına giderebileceklerini, sorumluluklarının sınırlı olduğunu, fakat sürekli kendilerinin suçlanmakta olduğunu söylüyorlar. Fakat okul reformlarının savunucuları, okulların bu durumun masum izleyicileri olmadığını da vurguluyorlar. Sınıflarda ustaca yapılan yıkıcı ayırım biçimleri, eğitim kurumlarının yürüttüğü bütün çalışmalarda görülüyor. Öğrencileri Koruma Ulusal Komisyonu'na göre, yoksul, siyah ve Meksika kökenli olan bir çocuk beyazlara oranla daha fazla disipline ediliyor, okuldan geçici olarak uzaklaştırılıyor, okuldan kovuluyor ya da sınıf yinelettiriliyor. Bütün bu uygulamalar, çocukların okuldan ayrılmalarında artan olasılıklar olarak görülüyor. Bir azınlık çocuğu, meslek okullarında ya da zeka engelliler sınıfında öğrenim gören bir beyaz çocuğuna oranla üç kat daha fazla baskı altında bulunuyor.

Daha Fazlası İçin Bir Yol Bileti

Öğrenciler bir ve ikinci sınıflarda aldıkları ve belirli bir kültürel yapılanmayı içeren standart testler aracılığıyla yerleştirildikleri için, sonucu değiştirmek çoğu zaman olanaksızlaşıyor. «Oğlumu, zeka engelliler için ayrılan bir sınıfa verdiler» diyor, Chicago'da çocuğu yanlış bir sınıfa yerleştirilen anne. «Mavi belge, çocuk için gerçekten duygusal ve eğitimsel ölümün bileti oluyor. Çünkü çocuğa 'sen gerisin' ya da 'artık kayıpsın' deme anlamına geliyor» diye tepkisini dile getiriyor bir başka çocuğun ailesi.

Genel olarak bakıldığında, aslında uzmanlar da benzer şeyler söylüyorlar. Harvard Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Fakültesi'nden Harold Howe, yoksul ve azınlık çocuklarının okul dışına bilerek itildiğini, yüksek standart ve katı testlerin uygulanmasını isteyen yeni okul reformlarıyla bu durumun daha da büyüyeceği; eğer öğretmen yetiştirme ve finansman sorunları çözümlenmeden standart arttırmak için ivedi davranılırsa pek çok çocuğun bundan zarar göreceğini belirtiyor. Doğal olarak hemen ardından şu yargıda bulunuyor: «Alt sınıf çocukları okuldan ayrılacak ve test puanlarının ortalaması yüksele-

cektir. Böylece okullar, özlenen büyük sona ulaşacaklar! Fakat bu böyle olmayacak».

İşin ilginç yanı, bu bakış açısı tartışılmaya başlandı bile. Eğitim Bakanı William Bennett, kent merkezlerindeki sağlıksız okullarında bulunan dezavantajlı çocukların artan standartların çoğundan yararlanabileceklerine inanıyor. Hatta Eğitim Bakanlığının bir raporunda «Eğitmciler ve çeşitli alanlarda politika oluşturanların istediği 'ilkeli ve güçlü' liderin yetiştirilmesinde, öğrenci çalışmalarının sıkı bir şekilde değerlendirilmesi büyük önem taşır. Ayrıca bütün öğrencilerden yüksek başarı beklemek her okulun hakkıdır» deniliyor.

Maalesef eşitsizlikleri giderme yolunda yeterli çalışmaları yapmayan Federal Hükümet'e karşı eleştiriler gittikçe yoğunlaşıyor. Parlamento Eğitim ve İşgücü Komitesi'nin Kaliforniya'lı başkanı Agustos Hawkins'in raporuna göre yoksulluk sınırının altında kalan çocuklar için özel ders ve öğretmen tutmayı amaçlayan Bölüm I adlı proje, yoksul çocukların yalnızca yarısına hizmet veriyor. İkidilde (Bilingual) eğitim programları, sağlık servisleri hedef kitlenin çok azına ulaşabiliyor.

Ülke düzeyinde, işadamları sorunla ilgilendiler ve geleceğin çalışanlarını kazanabilmek için diploma alan öğrencilere iş güvencesi, üniversite bursu, yaz aylarında istihdam gibi yöntemlerle öğrencileri başarı için güdülemeye çaba gösteriyorlar. Sekiz eyalette ve özellikle sorunlu okulların bulunduğu kentlerde kamu yararına çalışan örgütler de konuya eğildiler ve değişik kişi ya da kurumlarla işbirliği yaparak yoksul çocukları iş üstünde yetiştirme, onların parasal ve sağlık sorunlarını giderme yolunda etkili çabalar gösteriyorlar. Rehberlik ve psikolojik danışma birimlerinin bulunmadığı okullara servis açtılar, varolanları yaygınlaştırdılar ve çocukların bu merkezlere devamını sağladılar. Hatta anne-babaları eğitip, onların çocuklarına daha iyi eğitsel bir çevreyi nasıl düzenleyebileceklerini öğretiler.

Bu projelerin çoğunda, çocukların kendilerine olan güvenlerini yeniden kazandırmak amaçlanıyor. Örneğin, San Antonio'da gençler arasındaki okuma-yazma oranı % 58 ve Meksika kökenliler arasında okulu bırakanların oranı % 43'tür. Ortaokul ve lise öğrencilerinin tümü, ücret ödeyerek öğretime katılıyorlardı. Fakat risk altında bulunan çocuklara yardım etmek için bu uygulama tersine dönüştürülünce, okuldan ayrılma oranı % 4.3'e kadar düştü. «Bu yardımı alan öğrencilerden biri olan 18 yaşındaki Juan Perez, geçen yıl derslerinin çoğundan başarısız olmuştu ve yakındaki temel eğitim okulunda bulunan özel öğretmenine bildirilinceye kadar kronik bir okul kaça-

ğıydı. Şimdi devam oranı çok belirgin bir şekilde iyileşti ve artık bütün derslerinden 'geçer not' alıyor» diyor program yöneticisi. Pe.ez ise, öğretmen olmayı hiç aklına getirmediğini, fakat arkadaşlarına sürekli 'okuldan ayrılmanın tüm yaşam için büyük bir hata' olduğunu belirtip, herşeyin kaynayıp gittiğini vurgulamakla bir anlamda öğretmenlik yaptığını söylüyor.

Benzer bir yaklaşım New York Queens'ta uygulandı ve Middle College adlı üniversite kampüsündeki özel liseye başarısız olan öğrenciler yerleştirildi. Başarılı akranlarından etkilenen bu öğrencilerin % 78'i okulu bitirdiler. Broklyn'de annesiyle birlikte yaşayan 18 yaşındaki LaShawn Thomas, derslerinin hiçbirinden A ve B alamıyordu. Bahar döneminde, New York Kent Yönetim Kurulu üyelerinden banyan Ruth Messinger ile görüşmelere katıldı. Şimdi Hukuk Fakültesi'ne gitmeyi planlıyor: «Yapmak istediğim şeyi buldum ve onu gerçekleştirmeye çalışacağım. Belki birgün kent yönetim kurulu üyesi olacağım» diyor.

Pahalı Bir Görünüm

Okulu bırakan ya da okuma yazma bilmediği için mezun olamayan yılda 2 milyon çocuk, iş bulabilmek için sürekli çaba gösterecekler ve belirli gönenç koşullarının altında yaşayacaklar. Onların başarısızlığı, Amerikan toplumuna kesinlikle daha pahalıya mal olacak. Ulusal Eğitim Derneği, okuldan ayrılan çocukların ailelerinin yılda 75 milyon dolardan daha fazla bir harcama yaptıklarını; bunun da devlet için kayıp vergi geliri, suç ve suç önleme maliyeti, işsizlik ve yoksulluk parası olduğunu belirtiyor. Bu da her vergi yükümlüsü için yılda yaklaşık 800 dolar bir harcama demektir. Bu rakama, sorunu çözmeye yönelik masraflar da eklendiğinde, bütün şirketlerin üçte birinin çalışanlara ödediği para düzeyinde bir harcama olduğu görülür. «Amerikan işletmeleri, böylece her yıl 1 milyondan fazla okuyamayan, yazamayan, sayamayan insanları hizmet için kiralamak zorunda kalacaktır» diyor Xerox Şirketinin Başkanı David Kearns ve ekliyor «Eğitim onları dışlar ve verimliliği yok ederken, sanayi yılda 25 milyon dolar harcamış oluyor».

Kuşkusuz önümüzdeki uzun dönem maliyeti daha fazla 14 yıldan sonra Amerikan iş dünyasında çalışan insanların sayısı beşte iki fire verecek. Üstelik sanayi onlardan daha üstün beceriler beklerken. Nitekim uzmanların tahminlerine göre, yüksek becerilere sahip olmayan bir işgücü, Amerikalıların yaşam standartlarını ve dünya pazarlarında yarışma kapasitelerini birden bire düşürecektir.

Bugünkü eğitim önderlerinin çoğu, soruna ivedilikle eğilmenin gereğini vurguluyorlar. Carnegie Öğretimi Geliştirme Vakfı Başkanı Ernest Boyer «Bu okullar özel bir dikkat ve yaratıcı bir çalışmaya gereksinim duyuyor. Sorunu çözümlenmeye yönelik stratejileri bulmada ne derece yetenekli olduğumuz ortada ve inanmıyorum ki ülkenin yazgısını da böylece paylaşmış oluyoruz» diyerek gerçeği düşündürücü bir biçimde açıklıyor.

Rakamlar çok daha fazla şey söylüyor aslında. 1985 Amerikan orta eğitim istatistiklerine göre, beyazlar arasında liseden mezun olan her 5 öğrenciye karşılık 1 öğrenci okuldan ayrılırken, azınlıklar da bu oran 2'ye karşı 1'e düşmektedir.

Okuldan ayrılan öğrencilerin % 60'ının ailelerinin gelir düzeyi yılda 15 bin doların altında olup, yalnızca % 16'sının gelir düzeyi 30 bin doların üstündedir.

16-24 yaşları arasında olup, okuldan ayrılan siyah öğrencilerin % 42'si işsiz. Bu oran aynı yaş kategorisindeki beyazlar arasında % 22'dir.

Okuldan ayrılan siyah öğrencilerin % 37'si yoksulluk sınırının altındadır. Aynı düzeydeki ekonomik koşullarda bulunan beyazlarda bu oran % 16 olarak görülüyor.

Kısacası okul kapılarını açmalı. Oysa her yıl çoğunluğu yoksul ve azınlık olan 2 milyon öğrenciye kapılar kapanıyor. Böylece bu çocuklar, okulun hataları yüzünden okumaz-yazmazlar arasına katılıp düşük ücretlerle sağlıksız işlerde çalışmaya mahkum ediliyorlar.